

VIRTUAL AUTOPSIYANI SUD TIBBIYOTIDA AHAMIYATI

Safojev Nurali Ne'matulloevich

An'anaviy murdani yorib ko'rish o'limning sababi va xususiyatini tekshirish va aniqlash uchun qo'llaniladigan klassik usullardan biridir. Murdalarni ilmiy tekshirishning ushbu protsedurasi inson o'limiga olib kelgan holatlar bilan bog'liq faktlarni aniqlash va huquqni muhofaza qilish organlariga yordam berish uchun foydali bo'lgan natijalarni qayd etish maqsadida tana yuzasi va bo'shliqlarini to'liq ochishni o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, sud-tibbiy yorib ko'rishga rozilik olish qarindoshlarning his-tuyg'ulari yoki diniy e'tiqodlarini o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, ba'zi diniy va madaniy jihatlar murdani yorish tartibiga qarshi, masalan, yahudiylik, musulmonlar bunga yo'l qo'ymaydi.

Ushbu jihatlarning barchasi eng yaxshi autopsiya usuliga bo'lgan ehtiyojni belgilaydi, uni tanlash yuqoridagi omillarni yengib o'tadi va an'anaviy autopsiya usuli kabi muhim ahamiyatga ega bo'ladi. "Virtual autopsiya" yoki Virtopsiya yangi usul bo'lib, kriminalistika sohasidagi ushbu ilg'or texnologiyalar sari qo'yilgan yana bir qadamdir.

Virtual autopsiya (VIRTOPSY) - sud-tibbiy amaliyotda noinvaziv va destruktiv tekshiruv bo'lib, uning yordamida sinishlar, yumshoq to'qimalarning shikastlanishi, a'zolarining jarohatlanish va shikastlanish darajasini obyektiv va aniq aks ettirish mumkin, bu esa sud-tibbiy ekspertizasi uchun tushunarli va ishonchli dalillarni taqdim etadi.

Kriminalistik hujjatlarni tuzishda ma'lumotlarni fotogrammetrik va uch o'lchamli optik skanerlash natijasida olingan tasvirlar formatida saqlash imkoniyatiga ega. Shuningdek, virtual yorib ko'rish infeksiyalar, radionuklidlar, toksik moddalar yoki boshqa biologik xavflar ehtimolini kamaytiradi. Vizualizatsiya tizimi turli sohalarda qo'llanilishining turli jihatlari bilan zamonaviy sud-tibbiy ekspertizaning mustahkam vositasi sifatida o'zini namoyon etdi.

Ushbu metodologiyani allaqachon joriy etgan mamlakatlar - Angliya.

Shvetsiya, Germaniya, Fransiya, Italiya, AQSH, Kolumbiya, Argentina, Meksika, Ruminiya, Polsha, BAA, Pokiston, Iroq, Saudiya Arabistoni, Turkiya, Qozog'iston va boshqalar.

Virtopsiya sud-tibbiy ishlar sohasida tezda ahamiyat kasb etmoqda, lekin baribir o'zining kamchiliklariga ega. Murdani yorib ko'rish (murdani yorib ko'rish, murda autopsiyasi yoki obduksiya) - o'limning sababi va xarakterini aniqlash uchun murdani sinchiklab ko'zdan kechirishdan, shuningdek, murdada uchrashi mumkin bo'lgan har qanday kasallik yoki jarohatni baholashdan iborat bo'lgan tor doiradagi ixtisoslashgan muolajadir.

Shuni ham ta'kidlash joizki, xalqaro miqyosda ilmiy muhitda ko'p yillardan buyon murdalarni rentgen tomografiya vositasida yormasdan tekshirishning innovatsion usullarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish bilan bog'liq izchil ishlar olib borilmoqda. Bunday metodologiya, ayniqsa, musulmon aholisi bo'lgan hududlar uchun dolzarb bo'lib, u yerda murdalarni yorishga ruxsat berilmaydi va o'limdan keyin bir necha soat ichida dafn etiladi. Virtual autopsiya invaziv bo'lmaganligi sababli, u tana daxlsizligini buzish uchun diniy tabularni buzmaslikka imkon beradi.

Xulosa. Virtual autopsiya (Virtopsiya) inson tanasini tekshirishning noinvaziv usuli hisoblanadi. U turli usullardan, jumladan, MRT va kompyuter tomografiyasidan foydalangan holda sirtini 3D skanerlash orqali jasadni jismonan ochmasdan batafsil tekshirishni ta'minlaydi. Virtual autopsiya hali an'anaviy autopsiyaning o'rnini bosmagan bo'lsa-da, u an'anaviy yondashuvga nisbatan bir qator afzalliklarga ega, jumladan, invaziv emasligi, masofadan turib o'tkazilishi va dafn etish uchun yanada ko'rkam ko'rinishi.

ADABIYOTLAR

1. Lundberg GD. 1998 Low-tech autopsies in the era of high-tech medicine: continued value for quality assurance and patient safety. J. Am. Med. Assoc. 280, 1273– 1274. (doi:10.1001/jama.280.14.1273).
2. Помара С., Финески В., Скальцо Г., Гульельми Г. Виртопсия против цифровой аутопсии: добродетельное вскрытие. Ла Радиология Медика. 2009 г.;114: 1367-1382.

3. Росарио Джуниор А.Ф., Коуто Соуза П.Х., Кудизер В., Тевиссен П., Виллемс Г., Джейкобс Р. Виртуальное вскрытие в криминалистике и его применение в судебной одонтологии. *Revista Odonto Ciência*. 2012 г.;27(1):5-9.
4. Бисвас УК, Хоссейн М.А., Мойнуддин К.М., Хан Н.Т. Virtopsy: Новое измерение в области судебно-медицинских сообществ. Журнал женского медицинского колледжа им. З. Х. Сикдера. 2021;3(1):30-33.
5. Khakimov, S. A., Gulyamov, D. E., & Salimova, M. R. (2024). Some Aspects of Diagnostic Activity of an Anesthesiologist. *International Journal of Integrative and Modern Medicine*, 2(4), 20-22.
6. Khakimov, S. A., & Salimova, M. R. (2024). CAUSES OF DEATH IN ASPHYXIA OF VARIOUS ORIGINS, POST-ASPHYCTIC STATES. *International Journal of Cognitive Neuroscience and Psychology*, 2(4), 8-11.
7. Khakimov, S. A., Gulyamov, D. E., & Salimova, M. R. (2024). THE ROLE OF NARCOTICS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES IN SOCIETY. *Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing*, 2(4), 58-61.
8. Хакимов, С. А. (2022). Турли жинс вакилларида тугалланмаган асфиксиянинг суд тиббий жиҳатлари.
9. Abduazimovich, X. S., & Asamutdinovich, G. Z. (2022). Postasfiktik holatlarni sud-tibbiy tavsifini baholashni asoslash algoritmi.
10. Shakirov, Z. S., Khakimov, S. A., Kadirova, G. K., Abdullaev, A. K., & Khalilov, I. M. (2020). The influence of nodule bacteria and Azospirillum on the growth and development of Onobrychis plants. *Research Journal of Biotechnology*, 15(3), 1-6.